

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

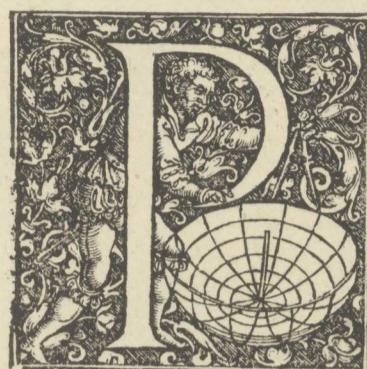
Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

A STRONOMICVM ENVNCTIATVM VICESIMVM

Lunæ solius aspectus cum planetis alijs,tam retrogradis quam directis (motu diurno & distantia illorum prænotis) per instrumentum sequens ad horam & minutum præfigire.

Motus plane-
tariorum diurni in-
uentio.

Exemplum
CAROLI
Imperatoris
de planeta di-
recto.

Exemplum
CAROLI
de planeta re-
trogrado.

Er figuram præcedentem nosse datum est, utrum die quopiam planeta fuerat cum Luna coitatus, nec ne, aspectu aliquo, ubi enim ostensorum loco lunæ imponens, planetas reliquos secundum loca sua in Zodiaco disposueras, qui nam lineis aspectuum, planetaræ appropinquant, videras. Planetarū iam si aliquis in tantum approximet linea, ut in 24 horis assequi posse eadem putetur, tum istius planetaræ locum verum præsenti & sequenti diebus conuenientem, locumque Lunæ querito. Motibus deinde ambobus quæstis, unum ab altero, minorē scz à maiore, subtrahe, nisi planeta retrogradus sit, tunc enim motus diei sequentis à motu diei præcedentis demandus erit. Ideo qd in retrogradis motus diei sequentis sedulò minor est, cum subinde decrescat, id quod in Luna securus est. Cuius motus sequens perpetuò maior est præcedēte. Qualis qualis tandem sit, semper (ut verbo dicam) minorem maiori subripe, quo facto remanet motus planetaræ diurnus. Hic non prætermittatur moneo, planetarum cuiusvis in aliud signum transitus. Locus enim planetaræ ab integro subtrahendus tunc est signo, distantiaq; vsq; ad finem signi inde redundans, addenda motui, quem in sequenti absolutus planeta: Luna postea & planetaræ distantia sumetur, quæ habebitur, loco Luna à loco planetaræ dempto, illa autem distantia in limbo sequentis instrumenti investigabitur, & cum puncto occulto signabitur. Si planeta directus sit (Luna enim semper ob velocitatem directa manet) subtrahetur motus eius diurnus à motu Luna diurno, residuumq; in linea F G, iuxta gradus & minutu, queretur. Linea vero à centro limborum pergens in 9 partes, id est, à 9 gra: vsq; iu 18 disiecta est, graduum singuli rursus in 20 partes subdividuntur, quarum qualibet 3 minutu continet. Residuum ergo habitum, cum margarita superinducta exprimatur. Filum post hac in punctum distantiae antea occulto puncto obseruate, distendatur, & margarita ostendet protinus, in instrumenti area, horam & minutum aspectus, quæ ambo iusta proportionis ratione à quois disci possunt. Sed res per exemplarem viam lucidior euadet. In die Natiuitatis proposita, Luna 27 gra: 9 mi: x, 4 autem 7 gra: 12 mi: x tenuerit, motus diurnus Luna 14 gra: 39 mi: 24 vero gra: 0 mi 14 fuerunt. Iam ergo motus 24 à Luna motu, scz minorem à maiore subtrahe, restant 14 gra: 25 mi: quod residuum in linea F G cum filo & margarita expressum, accipe. Posthac distantiam inspice, id est, spacium illud, quod Luna peragrandum restat, donec ad Iouis locum perueniat, quod per subtractionem fieri. Nam facta illa, 30 gra: & totidē mi: resilient, quib; in limbo acceptis, filii superiniciatur, quo facto, margarita simul horas 16, mi. 16, in instrumenti area prodet. Totidem horas & minutu post meridiem, diei natalis constiuti, computato. In illis enim Luna sextilem cū Ioue aspectum obitura est. Hucusq; nobis actum est de directo tantu, nunc de retrogrado planeta. Lunam & Mercurium contemplanti, ad natalem Cæsaridem appetat Luna iam discedere à quarto Mercurii, quoniam eadem die (diem intelligendo à meridiem præcedentis scz 22 Februarii vsq; ad meridiem natuitatis) aspectus contigerat vicesimo secundo diei, Luna motus compar est 13 gra: 4 mi: x, 3rii motus 21 gra: 9 mi: x. Diei autem natalitio motus conueniens Luna quidem 27 gra: 9 mi: x Mercurii vero 20 gra: 39 mi: x est. Nuc quia x retrogradari cernitur, motus eius minui solet. Motus Luna diurnus 15 gr. 5 mi, Motus x diurnus gra. 0 mi. 39. Motu antea planetaræ directi demptum à Luna, iam eundem, propter retrogressionem, addes, prouenientem numerum 15 gra. 44 mi. scz ad lineam F G cum filo & margarita examina, distantia post hac Luna & x 8 gra. 12 mi. in limbo cū filo exprime, quo extenso, margaritam horam & minutum preteriti aspectus, Horas scz 12 mi. 30 ostendit.

Documentum insigne, ac omni astronomi-
co negotio perquam vtile.

Comperimus non semel plerisque permolestum esse, quod authorcs Ephemeridum, nullibi horas & minutu simul aspectibus ad nötent, præter quam in Solis & Lunæ coniunctionibus oppositionibusq; in quadratis vero, sextilibus aut triangularibus minime, sicut etiam in aliorum planetarum aspectibus, in yniuersum nullis minutu cū horis assignet. Coelestes etenim huiusfiguras pro aëris saltē mutationibus structi,

CAESAREVM

primo statim limine hærent. Utq; ad vnguem definita temporū momenta desyderantes, neq; satis per semet ad talia distinguenda ingenii habentes. Quocirca cōmune aliquod dogma seu regulā, in genere cōprehēsam, de hiis omnibus subdere, & hæc eandē per exēpla premissa il lustriore reddere nō inane opus iudicau. Aspectus igitur cuiuscumq; horā & minuta nouisse qui optat. Princípio diē quo euentū quæpiā scit, proponat. Illius mox diē sicut & sequentis (duorum scz planetarum, quorum aspectus requiruntur) inuestiget. Motibus ambobus habitis, minorem maiori subripiat, quo facto, motus diurnus prouesnit. Planetaræ postea velocioris, motum à tardiore subtrahenti, distantia remanebit. Vtrisq; planetis existētibus directis, minor maiori determinatur, altero vero directo, & altero retroēunte, motus coniungantur, quicquid autem vel subtractio vel additio remiserit, illud omne in secūda per multiplicationem resoluatur, incipienti à gradibus, qui per 60 primum in minutu, mox à minutis in secunda per alia 60 scindentur. Secunda ista omnia per 24 diuiduntur, quotiente seruato, cui diuisio ri nomē esto. Postea distantia similiter in secūda resoluetur, que resoluta per diuisorem iam habitum secabitur, quo peracto, horas quoties dabit. Residuum denuo per 60 multiplicabitur. Rursusq; eadem multiplicata, per diuisorem dictum examinabuntur, minutaq; temporis in quotiente prodibunt. Ita ergo horas & minutu vtrāq; aspectus cōtingentis cuiuslibet exactissime cernis. Regulam hanc Cæsarea inductione manifestorem dabo, & primo per sextilem Luna & Iouis, in quo motum Luna diurnum 14 gra. 39 mi. esse vidisti. Solute igitur 14 gra. in minutu per 60, addeq; 39 minutu, erunt 879 mi. quæ iterum in secunda per 60 si resoluis, 52740 secunda proueniunt. Hiis reseratis, ad motum quoq; 4 diurnum, qui est 14 mi. accedes. Multiplicata 14 mi. cum 60, procreant 840 secunda. Directi iam cum sint ambo, minorem à maiori, id est, 840 à 52740 auferes, & restabunt 51900, quæ per 24 diuisa, redudent 2162, diuisorem scz futurum. Distantiam nunc aggressus, quæ est 10 gra. 10 mi. in secunda quoq; resolues, & erunt secunda 36600, partiens illa in diuisorem 2162, horas in quotiente habebis scz 16. In residuo postquæ heserunt, 2018 resolues iterum in minutu, quando resilient 121080, ea adhuc per diuisorem repeatet, & minutu 56 quoties remitteret. Sic igitur horas 16 mi. 56, post me ridiem numerata, aspectum sextilem 2 & 4 præfiniunt. Nunc de 2 & 3 repeatam, quod eo libentius facim, quia 3 retrogradus sit. Motus 2 diurnus 15 gra. 5 mi. ea resoluta, 54300 faciūt secunda. Motum 3 diurnum 39 mi. scimus, quæ resoluta pariter 2340 secunda sunt. Mercurius autē, ex quo retrogradus est, vtriusq; planetaræ secunda, iuxta regulam addenda sunt, è quibus complicatis 56640 resultant. Quæ post diuisiōnem producunt 2360, quidivisiōnē posterum erit. Distantia postmodum resoluatur pari modo, scz 8 gra. 12 mi. resoluta illa 29520 faciunt, diuisa iam hæc, horas dant 12, et residuum 12002, quod in secunda per 60 denuo reactū, diuisumq; si fuerit, mi. horæ causabit scilicet 30. Horæ igitur huius aspectus 12, mi. 30 pomeridiana apparent. Sed ne prorsus à proposito cedam, quod hactenus solui, Regis quoq; natam in demonstrationem adducam, per quem aspectus similiter discitur. Rex Ferdinandus 30 Martii natus ante meridiem, noscitur. Scitur ergo num eo die Luna planetas reliquos aspiciat. Luna motum principio consideramus, at is 20 gra. 10 mi. & fuisse constat. Iam si prioris instrumenti indicem X huic gradui & minuto applicas, & reliquorum quemuis suo loco distribuas, Martem ferè opponi Lunæ, qui in 23 gra. 37 mi. x fertur, cernes. Quoniam vero nullam aspectus contingentiam ita propinquam vides quam hanc, Lunæ locum sequentis diei examinandum accipe, qui est gra. 2 mi. 26 x, Martisq; locum, eiusdem diei sequentis, scilicet 10 Februarii 24 gra. 24 mi. x. Motus diurnos amborum quere, prouenietyq; Luna motus diurnus, gra. 12 mi. 16. Motus autem diurnus Martis habet grad⁹ 0 mi. 47. Dempto iam Luna motu à Martis motu, distantia remanet, gra. vcz 3 mi. 27. Mars, quia directus est, subtrahitur à Luna, & relinquuntur gra. 13 mi. 29, quæ in linea F G cum filo & margarita signantur. Filo autem rursus in distantiam, quæ facit gra. 3 mi. 27 distracto, margarita ho. 7 mi. 12 post meridiem 9 diei Februarii refert, vbi Luna & Martis exacta fuit oppositio. Anteq; autem finem facio, admonitum astronomiæ tyronem volo, ut quoties iuditium aliquod laturus est de rebus astronomicis, perpetuò ordine planetarum singulorum, capitis caudæq; sicut in Ephemeridibus cernitur, cursus, ad meridies, & præsentis & sequentis diei, colligat. Hoc enim modo quidquis expeditum, & ad manus, vt dicitur, erit.

SEQVITVR INSTRVMEN TVM